

BiH - Omladinska politika - Podmladci političkih partija u BiH predstavili ZAJEDNIČKU PLATFORMU OMLADINSKE POLITIKE!!!

18.02.2006.

Vodeći podmladci političkih partija u BiH predstavili su u Sarajevu početkom februara/veljače slijedeći dokument:

Platforma omladinske politike

UVOD

U Bosni i Hercegovini ne postoji dosljedna politika za rješavanje najhitnijih potreba mladih. Alarmantno visoka stopa nezaposlenosti mladih, visok nivo frustracije i političke apatije, te gorući problemi u oblasti obrazovanja i socijalne zaštite predstavljaju najjače argumente za posvećivanje posebne pažnje konkretnim potrebama mladih i, na taj način, veće ulaganje u budućnost. U Bosni i Hercegovini postoji hitna potreba za utvrđivanjem konsolidirane strategije za politiku mladih, na državnom i entitetskom nivou, ali isto tako i na općinskom i kantonalnom nivou, ukoliko ova zemlja želi da se oslanja na ljudski «kapital» svojih mladih ljudi i spriječi odlazak mladih iz zemlje. Mi, predstavnici organizacija mladih iz političkih stranaka [1], smo se stoga uključili, uz podršku OHR-a, u proces izrade jedne zajedničke Platforme koja sadrži političke zahtjeve iz oblasti politike mladih. Ova Platforma će biti dostavljena Predsjedavajućem Vijeća ministara BiH, Ministru civilnih poslova BiH, državnom parlamentu, entitetskim parlamentima i entitetskim vladama. Želimo uputiti jasnu poruku organima vlasti BiH da odmah trebaju rješavati ova pitanja. Utvrdili smo samo osnovne prioritete u četiri oblasti (zapošljavanje, obrazovanje, socijalna zaštita i zdravstvo, te institucionalni zahtjevi), koji zahtijevaju konkretna rješenja i hitno djelovanje.

I. ZAPOŠLJAVANJE

- Putem podsticaja koji će zavisi od veličine preduzeća, potrebno je ohrabriti poslodavce da zapošljavaju određeni broj pripravnika. Pri tome se pripravicima mora garantirati socijalna zaštita i minimalna plata. Zaposlenici trebaju primiti djelomičnu naknadu za njihov udio u troškovima socijalne zaštite. Program pripravničkog staža treba biti usklađen sa obrazovnim i tržišnim potrebama svake profesije.
- Poslodavci trebaju dobiti utvrđene beneficije za zapošljavanje osoba kojima je to prvo zaposlenje, ukoliko tako zasnovani radni odnos traje najmanje 12 mjeseci.
- Organi vlasti na svim nivoima, uključujući lokalne nivoe vlasti, trebaju osnovati specijalne fondove za davanje povlašćenih zajmova u cilju podsticanja samozapošljavanja mladih.
- Sve institucionalne agencije trebaju izraditi standardizirane programe obuke za mlade zaposlenike u javnom sektoru, kako bi im se pružila osnovna obuka, poboljšale mogućnosti za napredovanje u karijeri, kao i da bi se pozicije u javnom sektoru učinile privlačnijima za mlade. Agencije za državnu službu trebaju definirati uslove u pogledu kvaliteta i utvrditi harmonizirane standarde za ove programe, te osigurati anonimne konkurse za pozicije u javnom sektoru. Mlade ljude bez radnog staža ne treba diskriminirati pri traženju zaposlenja u javnom sektoru.
- Potrebno je usvojiti Zakon o pripravničkom stažu, volonterskom radu i zapošljavanju mladih u državnim i drugim javnim institucijama.
- Biroi za zapošljavanje trebaju uspostaviti sistem oglašavanja radnih mjesta na cijeloj teritoriji BiH i podržati privatni sektor kako bi se profili podnosilaca zahtjeva izbalansirali s ponudom slobodnih radnih mjesta, ukoliko je to moguće, putem objavljivanja informacija na Internetu koje bi bile dostupne širom BiH. Postojeći biro za zapošljavanje trebali bi biti transformirani i prilagođeni uslovima i potražnji na tržištu radne snage, i trebali bi otvoriti odjel čiji bi prioritetni zadatak bilo zapošljavanje mladih.
- Veću pažnju treba posvetiti pitanju ravnopravnosti spolova u zapošljavanju kako bi se povećao broj zaposlenih žena.

II. OBRAZOVANJE

Visoko obrazovanje

- S obzirom da je Bosna i Hercegovina potpisala Bolonjsku deklaraciju i želi postati dio evropskog sistema visokog školstva, od izuzetne je važnosti ispunjavanje svih uslova iz Bolonjske deklaracije, a posebno priznavanje diploma i uvođenje sistema prenosa kredita (ECTS) i dodatka diplomi (diploma supplement).

- Hitno usvajanje (okvirnog) Zakona o visokoškolskom obrazovanju na državnom nivou bi trebalo uspostaviti jedinstveno obrazovno područje u BiH, a to bi u predstojećem periodu trebao biti prioritet za nadležne organe vlasti. Pozivamo Vijeće ministara BiH da na svoj dnevni red što prije uvrsti nacrt zakona kojeg je u decembru 2005. godine pripremila Radna grupa uspostavljena od strane Predsjedavajućeg Vijeća ministara.

Ključni elementi Zakona o visokoškolskom obrazovanju trebaju obuhvatati sljedeće:

- Uspostavu Agencije za osiguranje kvaliteta nastavnog procesa i nastavnog plana i programa u okviru univerziteta. Preporučljivo bi bilo osigurati da se u ključnim oblastima vrši neprekidno upoređivanje postignuća studenata sa univerziteta u BiH sa studentima na evropskim univerzitetima.

- Poboljšanje vertikalne i horizontalne mobilnosti, odnosno slobodan pristup programima razmjene kojima se nakon priključenja Bolonjskom procesu mladim ljudima pruža podrška u nesmetanom odlasku na studij u treće zemlje, kao i dolazak mladih ljudi iz Evrope na studij u BiH.

- Dvostepeni program sticanja diplome (dodiplomski i postdiplomski) bi trebao biti usklađen s Bolonjskim principima.

- Potrebno je definirati državnu strategiju visokoškolskog obrazovanja, a na državnom nivou je potrebno formirati dvije ključne obrazovne agencije: Centar za informiranje i priznavanje (kvalifikacija) – CIP kao BiH–NARIC, koji bi bio dio Evropske mreže informativnih centara (ENIC), te Agenciju za visoko obrazovanje u čiju nadležnost bi, između ostalog, spadala ocjena kvalitete i akreditacija.

- Sistem dodjeljivanja stipendija i studentskih zajmova za najuspješnije mlade akademske građane treba biti revidiran i usklađen na nivou nadležnih organa vlasti, kako bi se svim studentima koji imaju potrebu za ovom vrstom pomoći pružile jednake šanse. Ministri obrazovanja trebaju dogovoriti standardne uvjete za programe dodjele stipendija. Potrebno je razmotriti ideju koja predviđa osnivanje Fonda za dodjelu stipendija BiH koji bi zamijenio postojeće fragmentirane sisteme.

- Potrebno je ispitati mogućnost da institucije vlasti dodjeljuju direktne studentske zajmove prema socijalnim potrebama studenata, kako bi se na taj način podržali studenti svih fakulteta. Ovi zajmovi bi se vraćali po završetku školovanja putem pripravnčkih programa zapošljavanja u tim institucijama ili na druge načine, po potrebi i prema dogovoru. U cilju reguliranja ovog pitanja potrebno je utvrditi zakonski okvir, odnosno usvojiti Zakon o studentskim zajmovima.

- Prilikom planiranja nastavnog plana i programa potrebno je uzeti u obzir da politika upisa na visokoškolske obrazovne institucije treba odgovarati potražnji na tržištu rada u BiH.

Osnovno i srednje obrazovanje

- Potrebno je izvršiti usklađivanje nastavnih planova i programa, kao i strukture osnovnog i srednjeg obrazovanja širom BiH.

- Državna matura za maturante srednjih škola treba biti harmonizirano organizovana tako što bi svi maturanti polagali iste pismene testove u isto vrijeme u cijeloj zemlji.

- Kao neophodan preduslov osiguranja jednakog pristupa obrazovanju, prevoz učenika i studenata, posebno u ruralnim i drugim područjima sa slabom infrastrukturom javnog prevoza, se mora obezbjeđivati na mnogo bolji način od strane nadležnih vlasti. Već postojeća sredstva u ovu svrhu se moraju iskoristiti na odgovarajući način. S obzirom da je zimska sezona u toku, rješavanju ovog problema se mora hitno pristupiti.

Opća pitanja

- Potrebno je uvesti naučno-istraživačke fondove kako bi se unaprijedio kapacitet države za naučno-istraživački rad i obratilo više pažnje na koordiniranu naučno-istraživačku politiku BiH.
- Potrebno je modernizirati obuku nastavnika ("obuka za instruktore"). Također, u sklopu nastojanja da se omogući uspješno uvođenje izmjena u obrazovnom sistemu, i sa ciljem da se učenicima omogući sticanje neophodnih znanja i vještina, potrebno je obučiti i zadržati kvalificirano nastavno osoblje na svim nivoima obrazovnog sistema.

III. SOCIJALNA POMOĆ I ZDRAVSTVO

- Treba se nominirati državni Koordinator za sprječavanje zloupotrebe droge, a takođe je neophodno izraditi i strategiju za prevenciju i liječenje na državnom nivou. Zloupotreba droga je akutan socijalni problem i ne bi trebao biti prepušten samo agencijama za provedbu zakona. Nevladinim i omladinskim organizacijama, koje su angažirane na prevenciji zloupotrebe droga i u borbi protiv ovisnosti, potrebno je pružiti institucionalnu podršku. Koordinator/ica bi se trebao/la postaviti po mogućnosti do aprila 2006.
- Domovi mladih širom zemlje trebaju ponovno preuzeti svoju prvobitnu funkciju putem odgovarajućih općinskih mehanizama. Ove prostorije se u većini slučajeva koriste u druge svrhe. Odluke o promjeni svrhe ovih prostorija se trebaju poništiti.
- Sport je jedan od načina za aktiviranje mladih ljudi i njihovo udaljavanje od poroka. Sportska udruženja i klubovi, kao jedan od mehanizama za izgradnju socijalnih mreža, trebaju imati odgovarajuću stimulaciju. Pripremljeni nacrt Zakona o sportu je po mogućnosti potrebno što prije uputiti u parlamentarnu proceduru i usvojiti.

IV. INSTITUCIONALNI ZAHTEVI

- Nedavno imenovana Komisija za koordinaciju pitanja mladih bi što je prije moguće trebala započeti sa radom na državnom Planu akcije za mlade, koji bi se oslanjao na ovu platformu i ostale inicijative iz prethodnog perioda. Komisija bi trebala biti središnja tačka za definisanje politike mladih, kao i za formulisanje nezavisnih i tačno određenih preporuka na svim političkim nivoima koje će biti usmjerene ka poboljšanju položaja mladih u BiH. Iz tog razloga, pozivamo Vijeće ministara BiH da ovoj Komisiji obezbijedi odgovarajući prostor, osoblje i budžet.
- Odjel za mlade u okviru Ministarstva civilnih poslova bi trebao biti ključna institucija u izvršnoj vlasti na državnom nivou za usklađivanje svih aktivnosti koje poduzima Vlada, a tiču se pitanja mladih.
- Parlamentarna skupština BiH treba podržati rad Potkomisije za pitanja mladih u okviru Komisije za ljudska prava, imigraciona pitanja, izbjeglice i azil, a koja predstavlja odgovarajuću parlamentarnu instituciju za razmatranje svih pitanja koja se tiču mladih, kao i zakonskih rješenja u toj oblasti. Ova Potkomisija bi u svom radu trebala usko sarađivati sa državnim Komisijom za koordinaciju pitanja mladih.
- Zakonodavna i izvršna tijela na svim nivoima u BiH trebaju uspostaviti institucionalne strukture koje bi omogućile participaciju mladih u pitanjima od njihovog interesa, a pozivajući se na Evropsku povelju o ulogu mladih u životu na općinskom i regionalnom nivou.
- Podržavamo odluku Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine o osnivanju Agencije za podršku mladim talentima. Predlažemo da se isto uradi i na državnom nivou.
- Pozivamo na hitno usvajanje Zakona o omladinskom organizovanju u FBiH, koji bi sadržavao neke od ključnih zahtjeva ove Platforme, kao što su finansiranje omladinskih organizacija i uspostava omladinskih vijeća na lokalnom i FBiH nivou.
- Omladinske organizacije političkih stranaka bi trebale imati posebnu institucionalnu i finansijsku podršku iz glavnih sjedišta stranaka kako bi se povećao stepen učešća mladih u političkom životu zemlje. Ohrabruje se uspostavljanje partnerskih odnosa sa omladinskim organizacijama evropskih stranaka, što bi trebalo biti korisno za jačanje omladinskih organizacija bh. političkih stranaka.